

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Prima difficultas resolvitur, & Deum nec per se, nec per alium mentiri
posse, subindeque nec ex Deo dicente, fidei falsum subesse,
demonstratur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

recedit; & hoc modo est aliquid simplex & incomplexum; & ex parte credentis; & hoc modo est aliquid complexum per modum enunciabilis: quia cognitio intellectus nostri est per compositionem & divisionem, seu, quod in idem recipitur per affirmationem & negationem; gratia autem, qualis est fides, non destruit, sed potius pertinet naturam. Hæc doctrina D. Thomæ est omnino certa, & circa illam nulla se offert celebris difficultas. Unde sit

ARTICVLVS IV.

Primum obiectum fidei sit necessario verum, ita ut falsum sub eise non possit?

A Duplici capite concipi potest, quod fidei, cuiusque obiecto, falsum subesse possit: primum ex parte Dei dicentis & revelantis, si videlicet posset mentiri, & aliquid falsum nobis ut verum proponere: secundo ex parte hominis credentis, si minime posset fide divina credere aliquid esse verum & revelatum à Deo, quod tamen esset falsum, & ab eo non revelatum, live si posset uti fide divina ad elicendum assensum falsum & erroneum. Unde ad plenam & perfectam propositæ difficultatis resolutionem, hæc duo paragraphis sequentibus breviter examinanda & discutenda sunt.

§. I.

Prima difficultas resolvitur, & Deum nec per se, nec per alium mentiri posse, subindeque nec ex Deo dicente, fidei falsum subesse, demonstratur.

Olim Priscillianistæ, sic dicti à Prisciliano Episcopo Abulensi, eorum Anselmiano blasphemantes dixerunt Deum esse authorem falsitatis & mendacij: ut inde colligerent licitum esse nobis mentiri, & mendacium firmare juramento, propter servandum secretum. Unde hunc versum inter se dicere solebant.

Iura, & perjuræ secretum prodere noli.

Inter Catholicos autem aliqui affirmarunt, quod licet Deus de potentia ordinaria non possit mendacium dicere, bene tamen de potentia absoluta, si non per se, saltem per alium. Sic docent Holcor, Athanasius, & Gabriel, relati à Banne hic art. 3. dub. 1. Quam sententiam, ut apertam blasphemiam, & manifestum errorem, alij Theologi rejiciunt & detestantur, Quare

Dico primo, Deum, etiam de potentia sua absoluta, nec per se nec per alium mentiri posse; subindeque nec ex Deo dicente fidei falsum subesse.

E Probatur primò ex Scriptura, quæ non minus remouet à Deo mendacium, quam mutabilitatem, cum sic ait Numer. 23. *Non est Deus quasi homo, ut mentiatur, neque ut filius hominis, ut mutetur:* Atqui mutatio repugnat Deo absolute: Ergo & mendacium. Item ibi Scriptura non quod de facto contingit affirmat (sunt enim aliqui homines, qui nunquam de facto mentiti sunt, vt B. Virgo) sed describitur dei, & hominis natura, quod hic ad mendacium est inclinatus, & sæpius mentitur; Deus autem nec mentitur, nec mentiri potest: quod nulli puro homini convenit.

C Confirmatur ex Apostolo ad Hebræos 6. ubi sic ait: *Volem Deus abundantius ostendere immobilitatem consilij sui, interposuit iuramentum, ut*

per duas res immobiles, (scilicet promissionem, & iuramentum) quibus impossibile est mentiri Deum, firmissimum solatium dabeamus. Ubi docet Deum ex abundantia, id est sine necessitate, addidisse iuramentum promissioni suæ, ut ostenderet ejus immobilitatem: quippe quia promissio divina per se sola immobilis est, estque omnino impossibile mentiri Deum, siue promittendo solum, siue jurando: ita ut tam promissio quam iuramentum sint duæ res immobiles, quibus singulis impossibile est Deum mentiri. Loquitur autem de impossibilitate absoluta, quia alioquin non haberemus firmissimum solatium, seu fortissimam spem: possemus enim dubitare num Deus esset usus potentia sua absoluta, si de potentia absoluta mentiri posset, ut postea dicemus.

Probatur secundo ex SS. Patribus, qui docent tantum esse impossibile Deum mentiri, quam Deum non esse, aut non esse omnipotentem: Sed absolute impossibile est, Deum non esse Deum, vel non esse omnipotentem: Ergo & illum mentiri. Minor patet: Major probatur ex Athanasio lib. de Incarn. Verbi, ubi asserit *Aburdum esse dicere, Deum posse mentiri* si enim dixit quod perituri sumus, non esset Deus, si non perissemus. Et

C Anselmus lib. 1. c. 4. Deus homo cap. 12. *Non sequitur (inquit) si Deus vult mentiri, justum esse mentiri, sed potius Deum illum non esse.* Augustinus etiam lib. 1. de Symbolo cap. 1. hæc scribit: *Deus omnipotens est, & cum sit omnipotens, mori non potest, falli non potest, mentiri non potest. Quam multa non potest, & omnipotens est & ideo est omnipotens, quia non potest: nam si mori posset, non esset omnipotens; si mentiri, si falli, si inique agere, non esset omnipotens: quia si hoc in eo esset, non fuisset dignus qui esset omnipotens.* Unde egregie Ambrosius Epist. 37. *Impossibile istud (inquit) non infirmitatis, sed virtutis est, & maiestatis: quia veritas non recipit mendacium, nec Dei virtus levitatis errorem.* Similiter D. Thomas 2. ad Thimoth. 2. lect. 2. super verbis illa Apostoli. *Ille fidelis est, negare seipsum non potest:* hæc scribit: *Ergo Deus non est omnipotens.* Cui objectioni sic respondet: *Respondeo ex hoc est omnipotens, quod seipsum negare non potest: posse enim deficere, magis pertinet ad impotentiam; quia quid aliquid deficiat à suo esse, est per debilitatem virtutis propriæ: Christum autem negare seipsum, est deficere à seipso: hoc ergo ipsum quod non potest negare se, est ratio perfectæ virtutis.* Absurdum ergo & ridiculum est quod dicunt Adversarii, Deum non posse mentiri de potentia ordinaria, bene tamen de absoluta & extraordinaria; cum mentiri, sicut & peccare, non sit effectus sed potius defectus potentia, & Deus (ut inquit S. Doctor) ex hoc sit omnipotens, quod mentiri non potest.

E Probatur tertio ratione quam insinuant SS. Patres locis adductis, & D. Thomas hic art. 3. in corp. ubi sic ait: *Sub veritate prima non potest esse falsum, sicut neque sub ente non ens, nec malum sub bonitate.* Ex quibus verbis hoc potest argumentum confici: Deus est prima veritas: Sed repugnat primam veritatem mentiri; cum mendacium sit deviatio à veritate, & prima veritas à veritate deviare nequeat, alioquin deficeret à se ipsa, & sic non esset prima veritas & indeficiens: Ergo impossibile est Deum mentiri, etiam de absoluta potentia.

C Confirmatur: Si Deus quacumque potentia 87. mentiri

mentiri posset, non esset summa veracitas; sicut non esset summa bonitas, si quicumque potentia peccare posset, & male agere; major enim esset illa veritas & bonitas, quae nulla potentia posset à vero & à recto aberrare: talem verò & tantam veracitatem ac bonitatem non esse possibilem, aut non esse re ipsa in Deo, ineptum est, ac Deo injuriosum asserere; cum Deus sit id quo nihil melius

88 & perfectius excogitari potest. Denique suaderi potest conclusio ex absurdo & inconvenienti, quod sequitur ex adversa sententia: si enim Deus mentiri posset de potentia absoluta, tota fides nostra nutaret; quomodo enim scire possemus, quod Deus tali potestate non fuerit usus, quando mysteria fidei revelavit? Quod si dixerit ipsum revelasse se meritum non fuisse, de hac revelatione eadem currit difficultas, potuisset enim ex suis secretis & occultis judiciis similiter mentiri in eadem revelatione, quae se non mentitum dixisset.

89 Non solum aptem praedictis testimoniis, & rationibus, demonstratur Deum non posse immediate per se ipsum mentiri, sive falsum revelare, sed etiam quod neque per alium id praestare queat: cum enim Deus ipse sit qui loquitur per ministrum, juxta illud 2. Regum 13. *Spiritus Domini locutus est per me, & sermo eius per linguam meam* & istud Matth. 10. *Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis*: quod Deus utatur ministro ad mentiendum, non obstat quominus mendacium in eum referatur, & ipsi attribatur.

90 Confirmatur: Sicut merè materialiter se habet, quod quis loquatur verbis vel scriptura, subindeque obligatio veracitatis eadem omnino est, quocumque modo quis loquatur: ita prorsus materialiter se habet, quod Deus loquatur immediate per se, vel per nuntium suum, cum nuntius sit merum instrumentum, sicut scriptura, vel alia signa.

91 Confirmatur amplius: & non esset omnino impossibile Deum mentiri, etiam per ministros, sequeretur quod nostra fides, quae divina revelationi innititur, non haberet firmum & stabile fundamentum; quia tota ferè Scriptura revelata est nobis ministerio Angelorum, Prophetarum, Apostolorum, & Evangelistarum: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud.

92 Adde quod si Deus loquitur ad homines per ministros, v. g. per hominem, vel Angelum, immediate loquitur ad aliquem illorum; non potest enim mediate loqui ad nos, nisi immediate loquatur ad ministrum: Ergo si impossibile est Deum mentiri, aut falsum dicere, loquendo immediate per se ipsum, etiam erit impossibile ipsum mentiri loquendo per alium. Velenim ille idipsum quod ei locutus est Deus referret, aut diceret aliud: si idem referret, mentiente ministro, mentiretur Deus: si verò aliud diceret, solum minister ex se ipso mentiretur, non verò Deus per illum: sicut in humanis, quando servus loquitur aliud ab eo quod dominus ipsi praecepit non mentitur dominus, sed servus.

§. II.

Corollarium notatu dignum.

93 EX dictis inferes, Deum non posse esse causam specialem & directam in nobis assensus falsi & erronei, ut falsus & erroneus est; licet actum illum pro materiali, seu quantum ad entitatem &

A substantiam, causare possit. Ratio patet ex supra dictis: Deus enim tam bene est prima veritas, quam summa bonitas: Sed ex eo quod est summa bonitas, non potest velle & causare aliquid mali sub illa formalitate, etiam in nobis: Ergo etiam ex eo quod est prima veritas, non poterit esse causa directa & specialis in nobis erroris aut falsitatis, sub hac formalitate, licet actum falsum & erroneum pro materiali causare possit. Eadem ratio convincit, Deum non posse alicui habitum erroris, aut falsae opinionis infundere: cum enim talis habitus per se, & directe in errorem vel falsam opinionem inclinet, Deus illum infundendo, per eum directe inclinet intellectum in errorem, vel falsam opinionem, quod à summa bonitate & prima veritate alienissimum est. Ex quo etiam principio in tractatu de peccatis probari solet, habitum vitiosum non posse à Deo immediate infundi; alioquin in actum pravam & vitiosum, voluntatem vel appetitum inclineret.

Dices primo: Habitus erroris producit actibus nostris, ad quos Deus concurrat: Ergo etiam sine nostris actibus Deus posset immediate illum causare.

Sed nego Consequentiam: nam etiam habitus vitij producit actibus nostris, ad quos Deus C concurrat, & tamen non potest illum immediate & sine nostris actibus causare in nobis; quia ad actus vitij non concurrat, quatenus mali & vitiosi sunt, sed tantum materialiter & quoad substantiam, quare eodem modo solum concurrat ad productionem habitus vitiosi, qui ex illis actibus resultat. Idem cum proportionem de habitu erroris dicendum est: nam etiam ad actus erroris, qui sunt in nobis, non concurrat Deus directe & formaliter ut erroris sunt, sed tantum materialiter & quoad substantiam.

Dices secundo: Deus in scriptura proficitur, se improbos in fraudem & errorem inducere: Ergo potest esse causa assensus falsi & erronei in nobis, vel habitum erroris, aut falsae opinionis nobis infundere, Consequentia patet: Antecedens probatur ex variis Scripturae testimoniis: dicitur enim Job 12. *Qui immutat cor Principum, & decipit eos, & errare facit eos sicut ebrios*. Et 1. ad Thelalon 2. *Ideo mittit illis (Deus) operationem erroris, ut credant mendacio*. Et Regum. 22. *Deus Dominum spirituum mendacij in ore omnium Prophetarum tuorum*: ibidemque ait Dominus ad spiritum mendacij, *Decipies & praevaleris; egredere, & fac ita*. Denique Ezechiel. 14. Deus ait: *Propheta cum erraverit, & locutus fuerit verbum, ego Dominus decepi Prophetam illum*.

Respondeo negando Antecedens. Ad cujus probationem dico, regulam generalem esse apud Theologos, & scripturae Interpretes, quod quotiescumque in Sacra Scriptura dicitur quod Deus velit, praeceptat, aut faciat aliquid mali culpa, vel erroris, vel falsitatis, hoc semper debet intelligi de permissione, non autem de volitione, aut causalitate positiva: hoc enim in Sacra Scriptura satis usitatum est ut praeceptum & permittere pro eodem usurpentur. Sic quando Christus dixit Iudae, volenti illum tradere, *Quod facis, fac ceteris*, non illi immane sacrilegium proditio- nis & venditionis praecepit, sed duntaxat permisit, ut docet D. Thomas super illum locum; & Augustinus tract 61. in Ioan. Sic etiam Marci 10. dixerunt Pharisei Christo Domino: *Moses permisit libellum repudiij scribere, & Christus respondit: Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum*